

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	326
Land:	Libanon
Kilde:	Det svenske Regeringskansliet, Utrikesdepartementet
Titel:	Mänskliga rättigheter i Libanon 2007
Udgivet:	27. marts 2008
Optaget på baggrundsmaterialet:	15. april 2008

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Libanon 2007

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Sedan december 2006 är det inrikespolitiska läget i princip låst, och situationen har försämrats under hösten 2007. Ännu i januari 2008 hade försöken att enas om ny president inte lyckats. Respekten för de mänskliga rättigheterna åsidosätts. Främst berörs kvinnor och barns mänskliga rättigheter. Få steg har tagits under 2007 för att förbättra respekten för de mänskliga rättigheterna.

Godtyckliga frihetsberövanden och tortyr vid förhör är stora problem. Dödsstraff återinfördes 1990. Senast en dödsdom verkställdes var 2004. Strafffrihet förekommer och bidrar till bristande rättssäkerhet. Libanesiska domstolar är i princip självständiga men politiska och andra påtryckningar förekommer.

Efter mordet på före premiärministern Rafiq Hariri tillsattes en undersökningskommission i enlighet med resolution 1595 från FN:s säkerhetsråd. Resolution 1757 (2007) tillsatte en specialdomstol för att lagföra misstänkta medverkande i mordet.

Fria och av staten o censurerade media finns. Journalister använder sig enligt uppgift av själv censur i vissa fall. En del journalister uppger att de känner sig hotade.

Sett i ett regionalt historiskt perspektiv har kvinnans ställning i Libanon varit stark. Rösträtten är lika för män och kvinnor. Traditionella värderingar diskriminerar kvinnor t.ex. vad gäller att föra sitt medborgarskap vidare. Det förekommer att hushållsarbetare, som ofta är kvinnor från utlandet, arbetar under slavliknande förhållanden. Handel med kvinnor har blivit ett allt större problem.

De 128 mandaten i parlamentet är jämnt fördelade mellan kristna och muslimer, 50 procent vardera. Efter det senaste valet 2005 är endast sex av 128 ledamöter kvinnor, och endast en kvinna återfinns i regeringen.

Situationen för många barn är bekymmersam, särskilt i de palestinska flyktinglägren där fattigdom och social misär råder. Uppgifter om sexuella övergrepp mot barn hör till ovanligheterna, men mörkertalet befaras vara stort. Åga av barn i skolan är förbjudet, men förekommer. Det finns ingen motsvarighet till barnombudsmannen eller BRIS (Barnens rätt i samhället).

Den libanesiska författningen förbjuder diskriminering av landets medborgare. Alla erkända och registrerade religiösa samfund garanteras religionsfrihet. Homosexualitet är ett brott enligt lagen och homosexuella handlingar kan bestraffas med upp till ett års fängelse.

Palestinska flyktingar diskrimineras inom i princip alla samhällssektorer.

Associeringsavtalet mellan Libanon och EU som trädde ikraft 2006 anger respekten för de mänskliga rättigheterna som en grundval för samarbetet. FN:s specialrapportörer har besökt landet vid ett flertal tillfällen under åren 2005-2007. EU:s medlemsstater genomförde under hösten 2007 en démarche om situationen för de mänskliga rättigheterna i Libanon.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Libanon har ratificerat följande av FN:s MR-konventioner:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), dock inte de fakultativa protokollen om enskild klagorätt och avskaffande av dödsstraffet.
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR).
- Konventionen om avskaffandet av all former av rasdiskriminering (CERD) , dock har reservationer gjorts avseende artikel 22 i konventionen.
- Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW). Reservationer har gjorts avseende artiklarna 9(2), 16 (1) (c, d, f, g), samt artikel 29(1)) Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt har inte undertecknats eller ratificerats.
- Konventionen mot tortyr(CAT), men inte det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr, som heller inte har undertecknats.

- Konventionen om barnets rättigheter (CRC) samt det fakultativa protokollet om barnhandel, barnprostitution och barnpornografi. Det fakultativa protokollet om barn i väpnade konflikter har endast undertecknats.
- FN:s konvention mot gränsöverskridande brottslighet, och tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn.

Libanon har undertecknat konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder och konventionen mot påtvingande försvinnanden.

Libanon rapporterar till FN:s konventionskommittéer. I många fall har dock rapporterna inkommit med flera års försening. Libanon antog Arab Charter on Human Rights 1990.

Libanon har inte ratificerat FN:s flyktingkommissariats (UNHCR) flyktingkonvention från 1951 och inte heller det tillhörande protokollet från 1967, men staten är medlem i UNHCR:s exekutivkommitté. Vid staten Israels grundande 1948 och det påföljande kriget flydde många palestinier till Libanon. Libanon anser att palestinerna i Libanon ska återvända. Enligt uppgift har Libanon inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention för att undvika den internationella benämningen flyktingar för palestinerna och därmed också frågan om skyldigheten att bevilja permanent hemvist i Libanon.

Libanon har inte undertecknat Romstadgan för den internationella brottsmålsdomstolen (ICC). EU har genom en démarche hos den libanesiska regeringen uppmanat till undertecknande av stadgan.

FN:s specialrapportör för människohandel besökte Libanon i februari 2005. Under september 2006 besöktes landet av ytterligare FN-rapportörer i syfte att följa upp läget för de mänskliga rättigheterna efter sommarkriget 2006. Dessa rapportörer behandlade utomrättsliga, summariska och godtyckliga rättegångar, rätten till bästa uppnåeliga hälsa, internflyktingars rättigheter, rätten till adekvat boende (som en del av rätten till en tillfredställande levnadsstandard) samt rätten till mat.

Som ytterligare uppföljning till kriget sommaren 2006 antog FN:s råd för mänskliga rättigheter den 11 augusti 2006 resolutionen ”Den allvarliga situationen för de mänskliga rättigheterna i Libanon som en följd av israeliska militära operationer” med mandat att: 1) undersöka Israels systematiska dödande av civila, 2) undersöka vilka vapen som använts av Israel samt vapnens överensstämmelse med folkrätten samt 3) undersöka i vilken utsträckning israeliska attacker påverkat mänskligt liv, egendom, infrastruktur och miljö. Rapporterna färdigställdes 23 november 2006 med en uppföljande

rapport 4 juni 2007. Samtliga rapporter finns att tillgå på OHCHR:s (Office of the High Commissioner for Human Rights) hemsida, www.ohchr.org.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Den libanesiska författningen garanterar rätten till liv och kroppslig integritet. Inga uppgifter förekommer om statligt sanktionerade avrättningar utan föregående rättsligt förfarande.

Tortyr och annan förnedrande behandling förekommer, främst i samband med gripanden och förhör. Regeringen har offentligt medgivit detta och utlovat åtgärder för att förhindra tortyr. Det har förekommit uppgifter om dödsfall i samband med tortyr. Under våren 2007 spreds uppgifter till media om att nio män som arresterats hösten 2006 utsatts för tortyr i häktet för att tvinga fram erkännanden. Enligt uppgifter från flera källor är en polisstation i Beiruts centrala delar ökad för att använda tortyr.

Ett annat exempel är fallet med Mahmoud Abu Rafeh, som arresterades i juni 2006 anklagad för mord och samröre med Israel. Det finns misstankar om att Abu Rafeh har utsatts för tortyr. Fallet är fortfarande under granskning och flera organisationer och ambassader i Libanon följer ärendet. En EU-démarche har genomförts hos den libanesiska regeringen (se punkt 21).

Olika palestinska fraktioner uppges göra sig skyldiga till övergrepp inom ramen för den godtyckliga rättsskipning som bedrivs i flyktinglägren.

Libanesiska häkten och fängelser är på grund av bristande resurser kraftigt överbelastade och uppfyller inte internationell standard. Insynen i militärdomstolar och fängelser har fram till början av 2007 varit obefintlig. Efter förhandlingar mellan IRKK (Internationella Rödakorskommittén) och libanesiska myndigheter har IRKK numera rätt att besöka alla fängelser. Detaljerna i IRKK:s mandat är fortfarande under utarbetande.

Under inbördeskriget 1975-1990 var ofrivilliga försvinnanden vanliga. Många av de försvunna libaneserna hölls under längre tid i syriska fängelser. Ett antal libanesiska frihetsberövade i Syrien har överlämnats till Libanon mellan 1991 och 2005. Den libanesiska organisationen *SOLIDE* uppger dock att ett hundratal libaneser fortfarande saknas i Syrien.

4. Dödsstraff

Dödsstraff återinfördes 1990, enligt uppgift i syfte att förebygga grov kriminalitet under återuppbyggnadsskedet efter inbördeskriget 1975-1990. Dödsstraff utdöms för grova brott såsom mord, terrorism, landsförräderi etc. År 1994 skärpte parlamentet lagen genom att besluta att dödsstraff skulle kunna utdömas i samtliga mordfall inklusive mord med politiska motiv. Mellan 1994 och 1998 avrättades 12 personer.

Sedan 1998 har det rått moratorium, men detta bröts 2004 då tre dödsdomar verkställdes. Verkställandet ledde till starka reaktioner både i Libanon och internationellt. EU uppvaktade libanesiska myndigheter och framförde sin protest mot dödsstraffet. Inga dödsstraff har verkställts sedan dess. Ett femtiotal dödsdömda sitter dock i fängelse.

Under 2007 antog FN:s generalförsamling en resolution om ett moratorium för dödsstraff. I omröstningen valde Libanon att lägga ned sin röst.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Enligt libanesisk lag krävs skriftlig arresteringsorder för att gripa en person. Åtgärden ska prövas av åklagare inom 48 timmar. Dessa regler överträds regelbundet av myndigheterna, något som i synnerhet drabbar gästarbetare från Asien och Afrika.

Den libanesiska armén och dess säkerhetsstyrkor gör sig ibland skyldiga till godtyckliga frihetsberövanden utan skriftlig arresteringsorder, i synnerhet i fall som anses kopplade till terrorism eller hot mot landets säkerhet (exempelvis ”samröre med Israel”). Sådana frihetsberövanden ägde bland annat rum under stridigheterna i det palestinska flyktinglägret Nahr al Bared sommaren 2007, då civila togs till förhör i syfte att få fram information om den islamistiska gruppen Fatah al Islam som den libanesiska armén bekämpade i början av sommaren 2007. Antalet kränkningar av den personliga friheten uppges ha ökat under senare år. Enligt uppgifter från frivilligorganisationer är det främst armén, säkerhetsstyrkorna och polisen som begår kränkningarna. De som utför kränkningarna blir sällan åtalade, och i de fall de åtalas och döms är straffen lindriga. En polis dömdes till exempel i början av 2007 till 15 dagars fängelse för att ha misshandlat en egyptisk vaktmästare för att få fram information om ett inbrott.

Enligt libanesisk lag råder frihet att resa såväl inrikes som utrikes. Gifter kvinnor måste dock ha makens godkännande för att kunna ansöka om pass. Lagen förbjuder resor till Israel.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Libanesiska domstolar är i princip självständiga i förhållande till den verkställande makten, men rättssäkerheten brister. Politiska och andra påtryckningar på domstolarna förekommer. Bristen på kompetenta domare är ett annat allvarligt problem, som ofta leder till försämrad kvalitet på rättskipningen och förseningar i rättsprocessen, som i sin tur medför långvariga frihetsberövanden. Vissa mål hanteras i särskilda militär- eller säkerhetsdomstolar, i synnerhet högmålsbrott där landets säkerhet och stabilitet bedöms vara hotad (till exempel spioneri, kontakter med Israel etc.). Specialdomstolarnas domar går inte att överklaga.

Utöver de civila domstolarna finns 17 religiösa domstolar för de 19 officiellt registrerade religiösa samfunden. Dessa domstolar dömer i alla mål som gäller familjelagstiftning – äktenskap, skilsmässor, vårdnad av barn och arv. Vissa källor uppger att utfallen ofta är till kvinnans nackdel. Exempelvis tilldöms män vårdnad av barn i högre utsträckning än kvinnor. Otrohet är enligt lag förbjudet utanför hemmet för både män och kvinnor. Män döms inte för otrohet som sker i hemmet. Straffet för otrohet är mindre strängt för män. Även ifråga om arvsrätt diskrimineras kvinnan.

Vidare finns det militära domstolar vars rättsutövning spänner över ett brett fält. Alla militärrelaterade mål kan tas upp i dessa domstolar. Flertalet domare i dessa domstolar är officerare utan juridisk utbildning, vilket får negativa konsekvenser för rättssäkerheten.

Mordet på före premiärministern Rafiq Hariri i februari 2005 utlöste en våg av demonstrationer som snabbt riktades mot Syriens närvaro i Libanon och resulterade i att Syrien tvingades dra sig tillbaka i enlighet med resolution 1559 från FN:s säkerhetsråd. Det syriska militära tillbakadragandet avslutades den 30 april 2005. En undersökningskommission (UNIIC), som upprättades i enlighet med resolution 1595, leder utredningen av mordet på Hariri. Säkerhetsrådsresolutionerna 1636 (2005), 1644 (2005), 1664 (2006), 1686 (2006) samt 1748 (2007) har förlängt kommissionens mandat och utökat det till att inkludera även andra mord som begåtts sedan februari 2005. Genom säkerhetsrådsresolutionen 1757 (2007) tillsätts en specialdomstol med syfte att åtala potentiella gärningsmän. Domstolen är i december 2007 under uppbyggnad.

För barn i åldern sju till arton år som begår brott finns särskilda ungdomsdomstolar som, beroende på barnets ålder, fattar beslut om lämpliga åtgärder.

Straffbarhetsåldern för barn är sju år. Fängelsestraff kan utdömas från 15 års ålder. Sedan fyra år tillbaka finns två ungdomsfängelser.

7. Strafffrihet

Den strafffrihet som förekommer har i allmänhet gynnat de privilegierade i samhället med goda politiska kontakter – inte minst de före detta krigsherrarna. Korruption är ett utbrett problem. Överträdelser begångna av säkerhetstjänstens personal utreds – om alls – internt och leder sällan till någon rättslig åtgärd. Uppgifter under 2007 om att nio män utsatts för tortyr i häkte (se punkt tre) föranledde såvitt känt ingen utredning.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Libanon har en stark tradition av yttrande- och pressfrihet som garanteras av den libanesiska författningen. Det finns ett stort utbud av tidningar och radio- och TV-stationer. Den officiella censuren bygger på stickprov och ingen obligatorisk förhandsgranskning förekommer. Medierna utövar självcensur i vissa politiskt känsliga frågor (exempelvis rörande Israel samt konfessionella frågor) men mediedebatten kan ändå betecknas som livlig.

Under de senaste åren har flera incidenter inträffat som hotat mediefriheten. Under 2005 ökade trakasserierna gentemot journalister i omfattning och två journalister – Samir Qasir och Gibran Tueini – mördades. TV-journalisten May Chidiaq utsattes för mordförsök. Enligt uppgift lever vissa journalister i exil av rädsla för sina liv.

Under de senaste åren har även hot mot och mord på politiker inträffat. I juni och september 2007 mördades två parlamentsledamöter i bombdåd.

Enligt författningen råder förenings- och församlingsfrihet, men staten begränsar i vissa fall denna rätt. Till exempel måste politiska partier formellt godkännas av regeringen och registreras. Övriga föreningar och sammanlutningar måste informera inrikesministeriet när de bildas. Demonstrationer och offentliga politiska möten måste ha förhandstillstånd av inrikesministeriet. Under våren 2005 lättade inrikesministeriet på sina krav på demonstrationsfriheten och flera miljoner människor kunde delta i demonstrationer med anledning av den syrisk närvaron i landet eller mordet på Rafiq Hariri. Den utökade demonstrationsfriheten var fortsatt i kraft under år 2007.

Religionsfriheten är garanterad i grundlagen och respekteras i praktiken.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Libanon är en parlamentarisk demokrati utan statsreligion. Den politiska makten är enligt författningen fördelad på konfessionella grunder. Presidenten ska vara kristen maronit, premiärministern sunnimuslim och parlamentets talman shiamuslim. Presidenten väljs av parlamentet för sex år och kan enligt författningen inte väljas om.

I september 2004 förlängde parlamentet – i strid med konstitutionen och trots såväl intern som extern kritik (säkerhetsrådsresolution 1559) – den då sittande presidenten Emile Lahouds mandatperiod med tre år. Lahouds mandat gick ut den 24 november 2007 och ännu i mitten av januari 2008 hade ingen ny president valts. Oppositionen anser att den sittande regeringen är illegitim och som följd därav har parlamentet och regeringen under 2007 inte kunnat verka normalt. Få regeringsbeslut har kunnat fattas.

De 128 mandaten i parlamentet är i enlighet med Taifavtalet från 1989 jämnt fördelade mellan kristna (50 procent) och muslimer (50 procent). Val till parlamentet äger rum vart fjärde år. Majoritetsval tillämpas. Nästa parlamentsval planeras äga rum i maj 2009. Inga traditionella politiska partier finns. Existerande politiska grupperingar är baserade på konfessionalism eller uppbyggda kring en stark politisk person eller tillfällig allians i någon sakfråga. Kvinnor har rösträtt och är valbara på samma villkor som män. Efter det senaste valet 2005 är dock endast sex av 128 ledamöter kvinnor. I dag finns endast en kvinnlig minister, socialminister Nayla Muawad, i regeringen.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Den fortsatta ekonomiska krisen har inneburit att klyftorna i samhället ökat. Sommarkriget 2006 hindrade en förväntad ekonomisk återhämtning och den politiska instabiliteten har förhindrat genomförandet av regeringens reformpaket. Den officiella arbetslösheten är hög, cirka 20 procent, men enligt inofficiella uppgifter betydligt högre. Särskilt utländska gästarbetare arbetar under oskäligen och ibland slaverilikhande förhållanden. Det stora antalet syriska gästarbetare har löner som understiger den lagliga minimilönen på 200 USD per månad, vilket pressar ned lönerna för libanesiska arbetare och bidrar till att öka den inhemska arbetslösheten. Efter det syriska militära tillbakadragandet 2005 har antalet syriska gästarbetare minskat och de som valt att vara kvar i Libanon har det förekommit att de utsatts för trakasserier och i vissa fall dödats.

Situationen på arbetsmarknaden är särskilt alarmerande för palestinska flyktingar, som fram till för något år sedan var belagda med omfattande yrkesförbud. Numera får palestinier efter ett regeringsdekret arbeta inom vissa lågstatusyrken. Den nya lagstiftningen har ännu inte slagit igenom i praktiken i någon större omfattning.

Fackföreningar får bildas och verkar fritt. Strejkrätten är garanterad i lag. Det finns ungefär 160 fackföreningar i Libanon. Drygt 40 procent av de arbetande är medlemmar i en fackförening.

Libanon har ratificerat sju av Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta centrala konventioner. Den enda av ILO:s konventioner som inte ratificerats är konvention nr 87 om föreningsfrihet.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

I Libanon finns högkvalificerad sjukvård att tillgå, men ofta till hög kostnad. Majoriteten av sjukhusen är privata. Många libaneser har inte råd att använda sig av den bästa sjukvården. En stor del av befolkningen omfattas inte av något offentligt socialt skyddsnät. Cirka tio procent av statsbudgeten används för hälsovård. I de palestinska flyktinglägren tillhandahålls primärvård av UNRWA (FN:s hjälporganisation för palestinaflyktingar) och enskilda organisationer utan stöd av den libanesiska staten.

Medellivslängden i Libanon är 72 år.

12. Rätten till utbildning

Utbildningsväsendet i Libanon är av tradition organiserat i anslutning till de olika religiösa grupperna. En majoritet av landets barn och ungdomar går i privata skolor. Det statliga skolsystemet anses allmänt vara av låg kvalitet på grund av resursbrist. Cirka 20 procent av statsbudgeten går till utbildningssektorn. Utbildningen i de statliga skolorna är kostnadsfri, bortsett från avgifter för skolböcker och skoluniform. Utbildningen är obligatorisk upp till 12 års ålder. Enligt UNICEF går 98 procent av alla libanesiska barn i åldern sju till elva år i skolan, men det finns regionala skillnader.

De ytterst få palestinska flyktingar som har råd att betala för privata skolor tillåts göra detta. I flyktinglägren är palestinska barn hänvisade till UNRWA:s skolor, som lider av resursbrist. De palestinska flyktingarnas barn är inte välkomna i de statliga libanesiska skolorna. Få av de palestinska barnen går vidare till högre utbildning.

I södra Libanon är det brukligt att barn får ledigt från skolan för att hjälpa till under skördetiden.

Läs- och skrivkunnigheten i Libanon är 89 procent, 95 procent bland männen och 81 procent bland kvinnorna.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Libanon har en bruttonationalprodukt per capita på cirka 5 000 USD. Inkomsterna är ojämnt fördelade. Det offentliga sociala skyddsnätet är svagt utvecklat. Arbetslösheten är hög. Bostadssituationen för många libaneser är svår, inte minst för de internflyktingar (både kristna och muslimer) som under inbördeskriget tvingades lämna sina hem för att söka sig till säkrare platser. Många av de shiamuslimska internflyktingarna från inbördeskriget var bosatta i de södra förorterna i Beirut, som under kriget sommaren 2006 nästintill utplånades. De tillfälliga bostäder som därefter tillhandahållits utgör en kortsiktig lösning.

De palestinska flyktingarnas levnadssituation försvåras av statlig diskriminering på bland annat arbets- och bostadsmarknaden och vad gäller äganderätten.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnans rättigheter

Sett i ett regionalt historiskt perspektiv har kvinnans ställning i Libanon traditionellt varit stark. I dag jämför sig dock de libanesiska kvinnorna med kvinnor i Tunisien och Marocko, där man kommit längre på lagstiftningsområdet i fråga om kvinnans rättigheter.

Rösträtten är lika för män och kvinnor. Kvinnors rätt till land och arv regleras av respektive religiösa gruppers lagstiftning på området. Kvinnor har rätt att arva och äga fast egendom, men tvingas ofta av tradition att avstå sin egendom till manliga släktingar. En libanesisk kvinnas barn får inte rätt till moderns medborgarskap om fadern är utländsk medborgare eller statslös (till exempel palestinier). En gift kvinna måste ha sin makes tillstånd för att ansöka om pass.

Kvinnors löner utgör statistiskt cirka 75 procent av den genomsnittliga lönen för män, trots att libanesisk lag slår fast principen om lika lön för lika arbete. I vissa muslimska kretsar är det sociala trycket starkt mot att kvinnan förvärvsarbetar utanför hemmet. Det förekommer ingen öppen könsdiskriminering i

utbildningsväsendet, men analfabetismen är 14 procent högre bland vuxna kvinnor än bland vuxna män. Klyftan tycks minska.

En rapport från Human Rights Watch behandlar den svåra situation som många utländska hushållsarbetare befinner sig i. Dessa är nästan alltid kvinnor. Många arbetar under slavliknande förhållanden, utsätts för våld, inklusive sexuellt våld, får dåligt betalt och har nästan ingen fritid. Hushållsarbetare är inte inkluderade i den libanesiska arbetslagstiftningen och således inte skyddade eller garanterade minimilön eller vilodagar.

Någon tillförlitlig statistik över våld mot kvinnor finns inte att tillgå. Våldtäkt ger ett minimistraff på fem års fängelse. Våldtäkt inom äktenskapet betraktas inte som ett brott. Få våldtäkter anmäls. Det förekommer uppgifter om att unga våldtäktsoffer i mindre utvecklade delar av landet utsätts för socialt tryck (bland annat från inblandade familjer) att återta eventuell polisanmälan och istället gifta sig med gärningsmannen, för att "tvätta" bort skamstämpeln och möjliggöra strafffrihet för mannen. Enligt strafflagen kan reducerat straff utdömas i fall där en man dödat sin hustru, eller en kvinnlig släkting, om det kan påvisas att brottet begåtts som en konsekvens av "kvinnans omoraliska agerande" som "skadat familjens heder". Efter påtryckningar från organisationer för mänskliga rättigheter skärptes straffsatserna för så kallat hedersrelaterat våld 1999. Från de senaste åren finns inga uppgifter om att domar avkunnats där straffet reducerats på grund av att brottet varit hedersrelaterat. Det finns dock en gråzon vad gäller vilka brott som kan betecknas som så kallade hedersrelaterade.

Abort är förbjudet i lag, men förekommer illegalt. Inga uppgifter om könsstympning förekommer. Prostitution är förbjuden i lag men förekommer i anslutning till diverse nattklubbar. Handel med kvinnor är ett allt större problem och förekommer framför allt i samband med prostitution. En majoritet av de prostituerade utgörs av gästarbetande kvinnor av östeuropeiskt, asiatiskt och afrikanskt ursprung. Sverige har genom Raoul Wallenberg-institutet genomfört kurser i kvinnors rättigheter med bland annat människohandel och prostitution som tema. Den svenska filmen Lilja 4 Ever har visats för kursdeltagarna.

Hösten 2005 ratificerade Libanon FN:s konvention mot gränsöverskridande brottslighet och tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn.

15. Barnets rättigheter

Regeringen har inrättat ett högre råd för barnfrågor, som bland annat publicerat en rapport om uppföljning och efterlevnad av barnkonventionen. Regeringen avsätter generellt inte tillräckliga resurser för att leva upp till konventionen om barnets rättigheter. Enligt uppgift finns dock ett intresse hos libanesiska politiker att söka förbättra barnets rättigheter och frågan har under 2007 aktualiserats i media.

Situationen för många barn i Libanon är bekymmersam, särskilt i de palestinska flyktinglägren där fattigdom och sociala missförhållanden ökat i omfattning. Många föräldrar har svårt att försörja sina barn. Gatubarn förekommer, liksom barnarbete (särskilt inom jordbruket), som är en ekonomisk nödvändighet för många familjer. Barnarbete har dock minskat sedan 70-talet. Den formella minimiåldern för förvärvsarbete barn har höjts från 13 till 14 år.

Rapporter om sexuella övergrepp mot barn hör till ovanligheterna, men mörkertalet befaras vara stort. Rapporter om övergrepp mot barn väcker stor anstöt bland befolkningen. Libanon är såväl transiteringsland som slutdestination för handel med barn. Statistik är svårtillgänglig och inte helt tillförlitlig, men enligt FN rör det sig om ett mindre antal barn. Ett annat problem som kan beröra barn kan handla om barn som delvis har sina rötter i den libanesiska diasporan, där unga flickor av libanesiskt ursprung tvingas resa till Libanon för att gifta sig.

Aga av barn i skolan är förbjudet enligt libanesisk lag men förekommer. Det finns inga motsvarigheter till barnombudsman eller BRIS (Barnens rätt i samhället) för att hjälpa utsatta barn.

Sedan fyra år tillbaka finns två ungdomsfängelser i Libanon för barn mellan 15 och 18 år. På grund av överbeläggning på ungdomsvårdsskolor och ungdomsfängelser förekommer det att minderåriga hålls fängslade i vanliga fängelser. I samband med krisen efter publiceringen av Muhammedteckningarna i februari 2006 förekom uppgifter om att minst sex minderåriga frihetsberövades och placerades tillsammans med vuxna.

Den allmänna värnplikten avskaffades 2007. Minimiåldern för rekrytering till den reguljära armén är 18 år.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Den libanesiska författningen förbjuder diskriminering av landets medborgare. Alla erkända och registrerade religiösa samfund (totalt 19) garanteras religionsfrihet.

Detta hindrar inte att utländska medborgare diskrimineras i olika avseenden, till exempel i fråga om rätten till fast egendom eller arbete. Särskilt utsatta är hushållsanställda kvinnor från Sri Lanka, Etiopien och Filippinerna, som ofta i praktiken är livegna under anställningen. Det bedöms finnas över 200 000 gästarbetare i Libanon – de syriska arbetarna undantagna. Tillförlitlig statistik saknas.

Libanon har tillsatt en kommitté där Internationella arbetsorganisationen (ILO), katolska kyrkans biståndsorganisation Caritas och gästarbetarnas ambassader ingår. Kommittén har till uppgift att se till att arbetskontrakt harmoniseras och arbetsgivarna kontrolleras.

Staten har inte vidtagit åtgärder mot problemet med människohandel.

Statslösa palestinska flyktingar diskrimineras systematiskt (se punkt 18).

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexualitet är ett brott enligt lagen och homosexuella handlingar kan bestraffas med upp till ett års fängelse. Lagen gör ingen skillnad på män och kvinnor i detta avseende. Socialt är det ett stigma att vara HBT-person (homosexuell, bisexuell eller transexuell). Det finns ingen statistik över antalet HBT-personer i Libanon.

Sedan februari 2005 finns en enskild organisation, Helem (Dröm), som arbetar för att bistå HBT-personer i Libanon. Organisationen har en hemsida (www.helem.net) och ger ut tidskriften Barra (Utanför) en gång i kvartalet. Helem arbetar bland annat för att avskaffa artikel 534 om ”onaturligt sexuellt umgänge” i den libanesiska strafflagstiftningen. I vissa fall samarbetar myndigheterna med Helem, till exempel om hiv-upplysning och organisationen samarbetar också med andra enskilda organisationer. Under maj 2007 anordnade Helem för tredje året i rad Internationella dagen mot homofobi med projektvisningar och paneldiskussioner.

18. Flyktingars rättigheter

Libanon har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention eller 1967 års tilläggsprotokoll. Det finns ingen flyktingmottagning organiserad av regeringen. I Libanon finns ett stort antal internflyktingar från inbördeskriget. Uppskattningar varierar mellan 300 000 och en miljon.

Omkring 400 000 palestinska flyktingar är registrerade hos UNRWA, men en inte obetydlig andel av dessa har lämnat Libanon. Det finns också ett stort antal palestinier som varken är registrerade hos UNRWA eller hos de

libanesiska myndigheterna. Bristen på tillförlitlig statistik gör det svårt att uppskatta antalet palestinska flyktingar i Libanon. De palestinska flyktingarna tillåts stanna i avvaktan på repatriering, men lagen förbjuder uttryckligen permanent bosättning i Libanon, även för de flyktingar som fötts i landet.

De palestinska flyktingarna diskrimineras inom i princip alla samhällssektorer – arbete, bostad, utbildning och hälsa. Ett annat exempel på diskriminering är den libanesiska medborgarskapslagen. Enligt lagen får en person libanesiskt medborgarskap om personen har en libanesisk far (att ha libanesisk mor ger inte rätt till medborgarskap) eller är född i Libanon och det kan fastställas att personen i fråga inte kan få ett annat medborgarskap. Palestinska flyktingar i Libanon är undantagna från medborgarskapslagen och saknar möjligheter att få libanesiskt medborgarskap.

År 2001 försvårades de palestinska flyktingarnas situation ytterligare genom en skärpning av bostadslagen, som förbjuder palestinska flyktingar att äga fast egendom. Denna lag är fortfarande i kraft.

En viss uppmjukning, på papperet, av diskrimineringen kunde noteras under 2005, då lagen ändrades så att palestinska flyktingar gavs rätt att arbeta inom vissa lågstatusyrken. Det är svårt att säga vilket genomslag lagstiftningen fått, eftersom inga större förändringar kunnat noteras i praktiken.

Under första halvåret 2006 gavs en ambassadör inom premiärministerns kansli i uppdrag att bevaka frågan om palestinska flyktingarna och regeringen sade sig vara välvilligt inställd till en givarkonferens som skulle förbättra situationen i flyktinglägren i Libanon. Frågan om palestinerna togs också upp under samtalsrundorna under våren 2006 i den Nationella dialogen. Efter kriget sommaren 2006 har andra frågor hamnat i förgrunden. I samband med den politiska krisen och stridigheterna i det palestinska flyktinglägret Nahr el Bared sommaren 2007 har palestinernas rättigheter inskränkts ännu mer.

Libanon beviljar ingen politisk asyl. Alla som reser in i Libanon, antingen illegalt eller legalt, och stannar längre än vad deras visum tillåter, anses vara illegala immigranter och är föremål för arrestering, fängslande, böter och avvisning. Utöver de palestinska flyktingarna finns flera tusen andra flyktingar i Libanon, främst från Irak (cirka 50 000) och Sudan (cirka 15 000) samt en liten andel från Nordafrika. Enligt uppgift från november 2007 sitter cirka 580 irakiska medborgare i fängelse som illegala invandrare. Med den ökade politiska spänningen i Libanon och i regionen har antalet säkerhetskontroller ökat, något som medfört att irakier inte vågar röra sig utomhus av rädsla för att hamna i en säkerhetskontroll. Libanon avvisar för närvarande inte irakier som riskerar förföljelse i Irak.

19. Funktionshindrades rättigheter

Antalet fysiskt funktionshindrade ökade kraftigt under inbördeskriget, liksom varje gång landet varit i krig. Lagen om funktionshindrade slår fast att både statliga myndigheter och privata företag ska reservera tre procent av jobben för funktionshindrade, förutsatt att dessa i övrigt är kvalificerade för arbetsuppgifterna. De funktionshindrades intressen tillvaratas i praktiken främst av olika ideella organisationer som får visst begränsat gehör och stöd hos myndigheterna. Vården och integreringen av funktionshindrade är, liksom den sociala omvårdnaden i allmänhet, i första hand en fråga för familjen eller privata institutioner.

Den libanesiska regeringen (socialministeriet) bedriver tillsammans med UNDP ett huvudsakligen EU-finansierat projekt för att hjälpa fattiga funktionshindrade. Projektet inleddes under 2007.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Ett stort antal såväl nationella som internationella organisationer för mänskliga rättigheter verkar i Libanon. Amnesty International har öppnat ett regionalt kontor i Beirut som framför allt arbetar med informationsspridning inom landet.

Trakasserierna mot företrädare för mänskliga rättigheter har minskat något jämfört med tidigare år, men förekommer fortfarande. Ett exempel är advokaten Muhammad Mughraby; som stått inför rätta i militärdomstol fram till april 2006, då målet mot honom lades ned. Ett annat exempel är MR-aktivisten Samira Trad, som anklagats för ”skymfning”.

Organisationer som arbetar med humanitära frågor eller med att främja respekten för de mänskliga rättigheterna uppger att deras dialog med de libanesiska myndigheterna är konstruktiv. Det förefaller också lätt att få tillträde till berörda tjänstemän. Ett problem är att det politiska arbetet med att till exempel stifta nya lagar står still. Detta kan delvis förklaras med den politiska instabiliteten i landet.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Både FN, EU och bilaterala givare stödjer projekt som syftar till att främja respekten för mänskliga rättigheter. EU deltar till exempel i ett projekt som syftar till att förmedla kunskap om respekten för mänskliga rättigheter till den

libanesiska polisen. Mänskliga rättigheter är vidare en viktig del i det associeringsavtal mellan Libanon och EU som trädde ikraft den 1 april 2006. En démarche av EU:s medlemsstater under hösten 2007 uppmanade Libanon att iaktta sina internationella åtaganden beträffande tortyr och uttryckte oro över uppgifter om att två häktade behandlats illa. Samtidigt välkomnade démarchen möjligheten för IRRK att besöka fängelser. FN:s specialrapportörer har sedan kriget sommaren 2006 granskat brott mot de mänskliga rättigheterna ur olika aspekter. Ett flertal besök av FN-rapportörer har ägt rum i Libanon under 2007.

Libanon omfattas av den svenska regeringens regionala biståndsprogram för Mellanöstern och Nordafrika. Ett av de prioriterade områdena är stärkande av demokrati och mänskliga rättigheter, särskilt kvinnors och ungdomars rättigheter. Ett flertal regionala projekt som inkluderar Libanon har hittills antagits. Projekten genomförs framför allt av svenska och FN-organisationer. Raoul Wallenberg-institutet har fram till våren 2006 hållit regelbundna kurser i mänskliga rättigheter i Libanon.

Svenska organisationer som arbetar i Libanon är Svenska Rädda Barnen, Diakonia, Palestinagrupperna i Sverige (PGS) och Kvinna till Kvinna. Svenska Räddningsverket arbetar sedan kriget sommaren 2006 med minröjning i södra Libanon.